

4. postna nedelja - leto C

Joz 5,9.10-12

V letošnjem bogoslužnem letu se prvič srečujemo z Jozuetovo knjigo. Knjiga se imenuje po Jozuetu, ki je bil kot mladenič najprej Mojzesov služabnik in to v svetopisemskem pomenu besede: ne le sluga, ampak tudi zaupnik in včasih celo namestnik. Po Mojzesovi smrti je on postal voditelj izvoljenega ljudstva pri zavzemanju Kanaana, obljubljene dežele, zato nastopa tudi kot vojskovodja. Zaradi zgodovinskih dogodkov, ki jih knjiga obravnava, smo jo šteli med zgodovinske knjige za razliko od judovskega seznama svetih knjig, ki jo šteje skupaj s Knjigo sodnikov, dvema Samuelovima knjigama in dvema Knjigama kraljev med *zgodnje preroke* (nebiím rišoním) za razliko od *poznejših prerokov* (nebiím aharoním) Izaija, Jeremija, Ezekiela in dvanajsterih malih prerokov. Te zgodnje preroke bi lahko imenovali tudi *preroška zgodovina*, saj obegajo čas od zavzetja Kanaana pa do zadnjega dogodka v Drugi knjigi kraljev, osvoboditve kralja Joahina leta 561 pred Kr. Prav ta uvrstitev teh med zgodnje preroke jasno kaže, da Izraelci v dogodkih, ki jih opisujejo, niso videli le zgodovine, ampak njihov teološki pomen, z drugimi besedami zvestobo in nezvestobo izvoljenega ljudstva Mojzesovi postavi, kar je seveda povzročalo Božjo pomoč ali njegovo kaznovanje, ki je doseglo svoj višek v babilonskem izgnanstvu. Jozuetova knjiga po novejših raziskavah torej pokriva obdobje med leti 1250 in 1200 pred Kr., ko se začne doba Sodnikov. Sedanje obliko, je dobila po vsej verjetnosti proti koncu 7. stoletja pred Kr., čeprav ta temelji na veliko starejših, celo sočasnih virih, ki se nam a niso ohranili, vemo pa, da so obstojali in poznamo celo imena nekaterih od njih.

Nedeljski odlomek se začne z vrstico, ki je sama po sebi nerazumljiva: »Tiste dni je Gospod rekel Józuetu: ›Danes sem z vas izbrisal egiptovsko sramoto.‹ Zato se ta kraj imenuje Gilgál do tega dne.« Gre namreč za to, da so bili tisti Izraelci, ki so odšli iz Egipta, vsi obrezani (kar je bila v Egiptu splošna navada), tisti, ki so se rodili v času potovanja po puščavi pa ne. Ker je Mojzesova postava obrezo predpisovala kot znamenje pripadnosti izvoljenemu ljudstvu, je bilo to treba pred prvim praznovanjem pashe v obljubljeni deželi spraviti v red. In to je opravil Jozue v Gilgálu.

Ko je bilo to opravljeno, so lahko praznovali pasho, ki odgovarja tisti veliki noči, ki so jo praznovali v Egiptu in je pomenila odhod od tam. Besedilo poudarja, da so prvi dan po pashi, ki so jo praznovali na jerihonski planjavi, že jedli od pridelkov dežele, naslednji dan pa je mana prenehala. To pa pomeni veliko več kot samo zamenjava prehrane. Gre namreč za začetek prehoda iz nomadskega življenja, ki so ga bili vajeni v puštinji, v redno naseljenko poljedelsko življenje. Tudi živinoreja se je morala spremeniti. Paše niso več iskali okoli šotorišča, ki se je neprestano premikalo, ampak so morali zanjo poskrbeti v okolici, kjer so stalno prebivali. Taka sprememba pa še daleč ni bila lahka.

Če upoštevamo vse to, potem vidimo, da je bilo izvoljeno ljudstvo v času tranzicije. Nalašč sem uporabil izraz, ki nam je domač. V Gilgálu so že začutili Božjo odrešilno dejavnost, niso pa še dokončno dosegli posest odrešenja, ki jim ne bo dano brez njihovega dejavnega sodelovanja. Na dar tega sodelovanja se pa Izrael pripravlja prav s praznovanjem pashe - velike noči.

Zdaj razumete, zakaj sem uporabil izraz "tranzicija". Tudi mi smo doživeli svoj Gilgál pred dobrimi tridesetimi leti. Nam, kristjanom je jasno, da to ni bila samo zasluga pravih ljudi na pravem mestu, ampak tudi Božja pomoč, saj se brez nje ne bi otresli premoči tistih, ki jim neodvisna Slovenija ni bila "intimna opcija". Kot Izraelci tudi mi še nismo prišli do končne posesti odrešenja, saj si komunizem na vse kriplje prizadeva, da bi nas spet imel v svojih krempljih. In kot se je Izrael pripravljajal na sodelovanje z Bogom s praznovanjem velike noči, tako se moramo tudi mi, saj ste menda opazili, da je letošnja velika noč točno teden dni pred odločilnim sodelovanjem - pred volitvami. In samo od naše molitve, ki gore prestavlja, in praznovanja velike noči je odvisno, ali bomo s svojim množičnim sodelovanjem končali tranzicijo, pa ne iz nomadskega v poljedelsko življenje, ampak iz življenja drugorazrednih v svobodo Božjih otrok.

5. maj 2024 - 6. velikonočna

nedelja, nedelja turizma

Apd 10,25-26.34-35.44-48

Petrov prihod v hišo stotnika Kornelija, njegov govor, prihod Svetega Duha nad pogane in krst so v Apostolskih delih enota, vendar jih je nedeljsko berilo dokaj nesrečno okrajšalo in bistvene dele izpustilo. Vsekakor je jasno, da je bilo prvo krščansko občestvo zelo ozko judovsko in da je apostol Peter imel močno zavest odgovornosti zanje. Prav v hiši poganskega stotnika Kornelija, katerega povabilo je Peter sprejel, pa se je začelo razvijati spoznanje, da Bog ne gleda na osebo, da si ga ne morejo "lastiti" le Judje, saj se njegovi darovi javljajo tudi drugod: »Verniki iz obreze, ki so prišli s Petrom, so se čudili, kako da se dar Svetega Duha razliva tudi na pogane...« S krstom pogana Kornelija Peter dokazuje, da je Božje sporočilo razumel. Ozka narodnostna omejitev, ki je bila Judom tako pomembna in je dediščina stare zaveze, je tako premagana. Zid ločitve, ki je v Orientu združeval judovske in poganske skupnosti istih krajev, je podrt. Danes pa gradimo take zidove, kadar svojo vero oklepamo v preživele filozofije in okostenele navade. In tega je več, kakor bi si človek na prvi pogled mislil. Spremembe in reforme so v Cerkvi od časa do časa nujno potrebne, saj to pomeni vreči čez krov balast, da ladja lahko pluje naprej.

28. april 2024 - 5. velikonočna nedelja

Apd 9,26-31

Poročilo o Pavlovem spreobrnjenju v Apostolskih delih se glede časa precej razlikuje od poročila Pavla samega v Pismu Galačanom. Pavel sam poroča, da je prišel v Jeruzalem šele tri leta po spreobrnjenju, Luka pa ga v Apostolskih delih

privede nazaj v Jeruzalem kmalu po skrivnostnem doživetju in Kristusovem klicu pred Damaskom. Kje je napaka v tem poročanju? Je ni, odlomka kažeta le različno miselnost obeh avtorjev. Pavel gleda evangelizacijo kot ločen proces: najprej se spreobračajo Judje in k temu so poklicani enajsteri apostoli, potem pa pridejo na vrsto pogani in za te je odgovoren on. Luka pa v Apostolskih delih zagovarja enotnost širjenja Cerkve. Iz Jeruzalema, kjer je njena osnovna celica, sega Cerkev do konca zemlje. Zato hoče Luka tudi zblížati Petra in Pavla, hkrati pa približati delovanje apostola narodov jeruzalemski cerkveni občini. Vendar niso imeli vsi tako spravljivih pogledov, zato je v prvi Cerkvi prihajalo tudi do prepиров, ki pa niso zmanjšali njene življenjske moči: »... rastla [je] v tolažbi Svetega Duha.« Tudi danes v Cerkvi ni vse posejano z rožicami, tudi danes se najdejo medsebojni problemi in nasprotovanje, vendar zaradi tega ne smemo biti v strahu, da bo Cerkev propadla, saj ima Kristusovo zagotovilo, da je peklena vrata ne bodo premagala.

21. april 2024 - 4. velikonočna nedelja, nedelja dobrega pastirja, svetovni molitveni dan za duhovne poklice

Apd 4,8-12

Odlomek iz Apostolskih del je Petrov odgovor na vprašanje sinedrija, s kakšno oblastjo sta on in Janez ozdravila hrome berača. Petrov odgovor je pogumen očitek tistim, ki so Jezusa obsodili na smrt in so bili pripravljene obsoditi Petra in Janeza, ker sta storila dobro delo. Tudi danes je tako: v očeh določenih ljudi ni dejanje samo tisto, ki šteje, ampak zgolj vprašanje: ali je ta, ki je to delo storil, "naš" ali ne, pa naj bo "naš" v političnem ali rasističnem ali kakem drugem smislu. Petrov odgovor kaže tudi, da odrešenje, ki je vstajenski dar, ni neka zasebna

zadeva kakega posameznika, ampak vpliva na življenje in sožitje vseh. Dostikrat se zgodi, da skuša država odločiti, kaj je "zveličavno" za ljudstvo in kako do tega priti, vendar se navadno to izkaže kot koristno samo za neko vladajočo smetano ali stranko, ki jim drugih ni mar. Toda "zveličavnost" je več: je prijateljstvo, ljubezen, veselje in volja do življenja, zaupanje in upanje - tega pa ne more dati nobena vladna uprava. Kdor dvomi o veljavi Svetega pisma za vse čase, naj primerja čas, ki ga živimo danes, v letu 2024, z odlomkom iz Apostolskih del, ki je predmet prvega berila na 4. velikonočno nedeljo.

14. april 2024 - 3. velikonočna nedelja

Apd 3,13-15

Peter v svojem govoru Judom, kjer jim očita izdajstvo nad Kristusom in njegov umor, imenuje Kristusa začetnika življenja, vendar grški izraz "arhegós" pomeni bolj kot začetnika "voditelja". Prvi kristjani so čutili živo željo po nekem voditelju, ki bi mu lahko zares zaupali in ki bi jim pokazal pravo pot. In ta želja se jim je izpolnila na čisto nepričakovan način na velikonočno jutro. Pomembnost vstajenja pa tudi izkazuje globoko krščansko spoznanje očlovekovem bivanju: biti brezpogojno odprt za tisto bodočnost, ki se začne z našo smrtjo. Kar pa zadeva življenje samo, tudi mi vsaj toliko potrebujemo voditelja, kot so ga potrebovali prvi kristjani. S tem, ko Kristusa priznavamo za voditelja, pokažemo, da na svojo zemeljsko pogojenost gledamo popolnoma realno in si ne delamo nobenih utvar. Zgodovina človeštva - vseeno, kam se ozremo - jasno dokazuje, da vsi taki "voditelji", ki ne sledijo Kristusovi resnici, vodijo njim zaupane narode v gospodarski in moralni propad. Nedavna Slovenija pod "vodstvom" bivših komunistov je živ zgled za to.

15. april 2024 - 2. velikonočna (bela) nedelja, nedelja Božjega usmiljenja

Apd 4,32-3

Poudarek v našem odlomku je na skupnem življenju in skupnem posedovanju dobrin v prvi Cerkvi. Skupno življenje se je izražalo v bogoslužjuv templju in v shajanju v zasebnih hišah, kjer so brali Sveto pismo in navodila krščanskih starešin, molili, pa po judovskem običaju tudi skupaj jedli, kar so imenovali lomljenje kruha. Prvi kristjani so bili večinoma tujci v Jeruzalemu, torej Galilejci, pa tudi brezdomci in člani raznih skupnosti, ki so bile razseljene po vsem tedanjem zapadnem in bližnjevzhodnem svetu. Zato so v skupni mizi videli odsev tiste pojedine, ki jo bo Bog priredil svojim zvestim ob koncu časa in jo najdemo opisano v Izaijevi knjigi. Kristusovo vstajenje je bilo zanje mejni dogodek in pričakovanje njegovega drugega prihoda jih je utrjevalo v zavesti, da je treba vztrajati. Vprašanje za nas: ali je naša udeležba pri liturgiji le navada, ali pa je zares odsev večnosti, v katere pričakovanju vztrajamo.

Bela nedelja je dobila posebno vsebino, ko jo je sv. papež Janez Pavel II. razglasil za nedeljo Božjega usmiljenja na podlagi razodetij sv. sestri Favstini Kowalski od 22. februarja 1931 do 29. marca 1934, ko je v svojem Dnevniku zapisala, da je med mašo na veliki četrtek slišala Gospodov glas, ki jo je klical, naj se daruje za grešnike, posebej za ljudi, ki so izgubili zaupanje v Božje usmiljenje. Proti koncu življenja je zapisala, da jo je Jezus imenoval sestro Favstino glasnica Božjega usmiljenja in ji med drugim naročil: »Glasnica moje najgloblje skrivnosti, vedi, da si v posebni zaupnosti z menoj; tvoja naloga je, da napišeš vse, kar ti razodevam o svojem usmiljenju v korist ljudi; ti bodo ob branju tega pisanja v dušah občutili tolažbo in bodo zbrali pogum, da se mi približajo« (Dnevnik 1693.)

31. marec 2024 - velika noč Gospodovega vstajenja

Apd 10,34a.37-43

Velikonočni odlomek iz Apostolskih del je izvleček iz Petrovega govora, ki ga je imel pred stotnikom Kornelijem in njegovo družino v Cezareji, da bi jih pripeljal k spreobrnjenju in krstu. Povzema zgodovino Kristusovega trpljenja in vstajenja in posebej omenja, da je Kristus vstal tretji dan, izraz, ki se tako pogosto pojavlja v prvi Cerkvi. Vstajenje je pripisano Bogu Očetu, saj pravi, da ga je Bog obudil od mrtvih, kakor je to bilo obljubljeno tudi izvoljenemu ljudstvu. Vera prvih kristjanov je bila torej blizu judovskemu pojmovanju vstajenja mesa in obnovi ljudstva poslednjega časa, le da tukaj ni več omejitve na izraelski narod. Vstajenje od mrtvih se je že začelo s Kristusovim vstajenjem in obnova ljudstva poslednjega časa tudi, saj je Kristus postavljen za sodnika živih in mrtvih. Velika noč ni le praznik veselja nad Kristusovim vstajenjem ampak pričakovanje našega vstajenja. Kljub vsemu, kar se dogaja po svetu, je Božje kraljestvo že med nami, čeprav skrito. Kljub vsem zlorabam v politiki, gospodarstvu in veri, ki jih doživljamo in jim še ni videti konca, moramo kristjani vedeti, da Kristusovo vstajenje pomeni tudi naše vstajenje, le moliti je treba, da bi se čimprej uresničilo.

24. marec 2024 - cvetna nedelja Gospodovega trpljenja

Iz 50,4-7

Odlomek cvetne nedelje je tretji spev Božjega služabnika iz Izaijeve "Knjige tolažbe", ki je nastala v tolažbo izgnancem v babilonskem suženjstvu. Podoba Božjega služabnika je v tem spevu odsev judovskega iskanja smisla trpljenja nedolžnega človeka. Pred očmi ima osebno usodo preroka Jeremija in judovsko narodno trpljenje ob raznih nesrečah. Tako prerok ugotavlja, da Bog ni sadist in mučitelj, ki bi v zadoščenje za lastno pravičnost terjal muke nedolžnih. Trpljenje ni Božja zahteva, saj Bog daje trpečemu pravičniku celo moč za zmagovanje. Trpljenje nedolžnih je nadomestno trpljenje - je izraz ljubezni predvsem do tistih, ki te ljubezni ne zaslužijo. Tako nadomestno trpljenje je bilo tudi Kristusovo trpljenje. Starozavezna miselnost in Kristusov zgled spodbujata človeka k resničnemu upanju kljub tako okrutnemu stanju kot je marsikje na svetu, najbližji zgled je pa trpljenje slovenskega naroda v posledicah klešč razbojniškega režima naslednikov komunistov, ki se še danes hvalijo z zločini svoje preteklosti. Komur ni jasno za kaj gre, naj si ogleda vsakoletno "proslavo" v Dražgošah, kjer so s poniglivim izzivanjem povzročili, da je tujec uničil celo nič krivo vas z njenimi prebivalci vred, danes pa to razglašajo kot junaštvo odpora. Tudi tako trpljenje potomcev tistih, ki so to razbojništvo doživeli in preživeli, je lahko izraz ljubezni do tistih, ki te ljubezni ne zaslužijo. To pa nam, sodobnim zatiranim kristjanom, daje upanje, da bomo prejeli moč za zmagovanje. Naša zmaga, v katero smo prepričani, ne bo zmaga maščevalcev, ampak zmaga Izaijevega Božjega služabnika, Kristusa, ki ni samo trpel in umrl za nas, ampak tudi vstal od mrtvih.

23. marec: Gospodovo oznanjenje

Gledam koledar, ki ga je Družina priložila prvi letošnji številki. Gledam koledar, ki ga je že decembra lani objavilo Ognjišče. Povsod piše: 25. marec, Gospodovo oznanjenje. Kako je to mogoče? To je vendar ponedeljek vélikega tedna, dnevi velikega tedna so pa, kot se to reče v liturgiji, privilegirani, kar pomeni, da se jim mora umakniti vsako drugo praznovanje. Normativen v teh zadevah pa je Bogoslužni koledar, ki ga za interno rabo katoliške Cerkve vsako leto izda

Slovenska liturgična komisija. Tam pa čisto jasno, rdeče na belem piše: 23. marec, Gospodovo oznanjenje Mariji, slovesni praznik. In na naslednji strani jasno piše črno na belem: 25. marec, ponedeljek vélikega tedna. Iz ležečimi črkami dodaja pojasnilo: *Praznik Gospodovega oznanjenja Mariji letos praznujemo 23. marca.*

Prosim, ne sprašujte me, kako je prišlo do te razlike. Morda bi to znali pojasniti odgovorni uredniki teh publikacij. Nam pa zadošča, da se držimo celotnega naslova praznike: Gospodovo oznanjenje Mariji. Da gre tukaj za datum, ki je točno 9 mesecev pred božičem, praznikom Jezusovega rojstva, je jasno. Pač pa sta v zvezi s tem praznikom dve zanimivosti:

1. Po starem krščanskem izročilu je Marijina hiša, kjer se je zgodilo oznanjenje, ostala ohranjena v Nazaretu do konca 13. stoletja. Potem pa ji je grozilo porušenje, zato so angeli dvignili celo hišo in jo prenesli na Trsat (danes del mesta Reka, Hrvaška) kjer je stala od 10. maja 1291 do 10. decembra 1294, ko so angeli hišo prenesli naprej v Loreto. Tam so okoli Marijine hiše postavili cerkev in tako preprečili, da bi jo angeli odnesli še kam drugam. Loreto in Trsat sta dandanes znani romarski poti.

2. Tudi Koran omenja Marijino oznanjenje, saj muslimani priznavajo Mariji pomembno versko vlogo in štejejo Jezusa za pomembnega preroka. Kot zanimivost omenimo, da je angel Gabrijel (ki je sodeloval pri oznanjenju) po verovanju muslimanov tisti angel, ki je pozneje Mohamedu narekoval Koran.

17. marec 2024 -5. postna (tiha) nedelja

Jer 31,31-34

Kakor Izaijeva pozna tudi Jeremijeva knjiga del, ki se imenuje "Knjiga tolažbe". Nastala je tik pred dokončnim padcem Jeruzalema in začetkom izgnanstva, ko je bila bodočnost izvoljenega ljudstva najbolj brezupna in temna. V bistvu je tu

Jeremija prevzel prerokbe, ki so bile izrečene severnemu kraljestvu (Samariji) kakega pol stoletja poprej in jih obrnil na Južno kraljestvo z Jeruzalemom. Glavne misli so obnova Jeruzalema kot verskega središča s kraljem, ki bo Davidov potomec v času, ko bo Bog neposredno vplival na človekovo srce, saj bo prišla nova zaveza namesto stare, ki ni uspela. Izpolnjevanje predpisov deloma daje smisel človekovemu bivanju in delovanju, vendar je predpis nekaj zunanjega, pri čemer človek ne sodeluje vedno z vsem srcem. K dobremu mora težiti tudi notranje, s svetopisemsko besedo: mora poznati "postavo srca". Jeremijeva misel pa je še globlja: notranja postava je Božji dar, Božja govorica je merilo in klic. Moralnost ne raste iz sile in podrejenosti nekemu zakonu, ni le sad človekovega etičnega napora. Moralnost je občestvo z Bogom v najglobljih plasteh človekove osebnosti. Božja Postava je klic ljubezni. Nova zapoved ne prisiljuje, temveč vabi, hkrati pa prinaša popolno opravičenje. To je Jeremijeva tolažba Izraelcev v dneh temne bodočnosti. To je tolažba tudi za nas, Slovence, saj je naša sedanost dovolj temna, bodočnost pa še bolj. Tudi za nas velja, da je edina rešitev občestvo z Bogom, do tega pa pridemo samo z molitvijo. Velikonočni prazniki zato ne smejo biti samo praznovanje ob obloženi mizi, ampak tudi prilika za poglobljeno molitev in pokoro, ki nam odpirata pot v svetlejšo bodočnost.